

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT

Aquesta transcripció està pendent de verificació i correcció. Pot contenir, doncs, errades de fidelitat i incorreccions lingüístiques i no es pot considerar com una publicació oficial

Fitxer 3

El president

Té la paraula pel Grup Parlamentari d'Esquerra Republicana de Catalunya l'il·lustre senyor Joan Ridao i Martín.

El Sr. Ridao i Martín

Moltes gràcies, senyor president. Senyores i senyors diputats, sens dubte assistim a un moment històric i a una sessió històrica, no només perquè vivim en el context més propici en molts anys per aprovar aquest nou Estatut, immersos com estem en un autèntic procés constituent, allò que algú ha denominat una autèntica segona transició, fins i tot equiparable a aquells primers anys que van fer possible l'adveniments de la democràcia, sinó perquè estem convençuts i esperançats que amb l'empenta decidida de tots els partits de tradició catalanista, tots els partits que volem l'Estatut, acabarem aprovant divendres un text, un text que deixi enrera l'Estatut de 1979 i que de ben segur servirà per assegurar la nostra identitat nacional, per assegurar el nostre benestar i la cohesió social, i la nostra modernitat també com a país, com a poble, però que alhora, no ens enganyem, contribuirà a la transformació del model d'estat amb una línia plenament reconeixedora de la plurinacionalitat, qui ho ha entès més bé, fins i tot que nosaltres, és el propi José Maria Aznar que aquestes últimes hores venia donar la raó, probablement amb paraules desafortunades, a aquelles que plantegem una autèntica sacsejada del model d'estat., perquè si la primera transició ens va portar la democràcia a les més elementals llibertats individuals, la segona transició ens ha de portar, senyores i senyors diputats, la plurinacionalitat, per cert, una reivindicació i una aspiració que està en la trajectòria històrica d'Esquerra Republicana, des del 1931, però que ve defensant de forma entusiasta des del 1978 quan, per cert, no va donar suport a aquesta Constitució, o des del mateix moment, per cert, de l'aprovació de l'Estatut de 1979, el propi Heribert Barrera, que va ser president d'aquesta cambra, baixant de l'avió del pont aeri que va portar els diputats catalans a Madrid, no va voler anar pas a Palau a festejar l'aprovació d'un estatut que considerava no només insuficient, sinó

també un mal necessari, i, per cert, una reforma que Esquerra Republicana, malgrat que avui té molts valedors i, de fet, nosaltres ens hem felicitem, ha defensat en solitari en aquesta cambra des de 1980. Vull recordar que Esquerra Republicana va donar el seu suport a la investidura del president Jordi Pujol precisament a canvi d'aquesta reforma inèdita de l'Estatut. Hi va donar el seu suport perquè va entendre, com avui entenem nosaltres, que aquell estatut es va negociar a l'ombra d'una transició tutelada pels hereus dels franquisme i perquè tot i la recuperació de les nostres institucions d'autogovern aquell Estatut, evidentment, no responia ni de bon tros a les mateixes expectatives i demandes del poble català que de forma multitudinària va sortir al carrer i ara, lògicament, vint-i-cinc anys més tard, evidentment, és més urgent que mai. I més urgent que mai perquè hi ha hagut canvis al món, hi ha hagut canvis que també ha experimentat el nostre país: la creixent dependència política i econòmica, la nova immigració, els efectes més nocius, més perversos de la globalització econòmica i cultural, i també l'impacte de les noves tecnologies que, en definitiva, ha acabat afeblint encara més un estatut ja de per si petit, un estatut modest, un estatut, en definitiva, que avui per avui no té eines per poder actuar per manca de sobirania davant d'aquests nous fenòmens.

Volem, doncs, abans que res, per tant, un nou estatut i un nou finançament, lògicament, per fer front als desafiaments d'una societat moderna i competitiva com la nostra. I deixin-m'ho dir molt clar, l'emergència d'un nou Govern, d'un nou Govern catalanista i d'esquerres ho ha fet possible després d'anys d'inoperància, després d'anys de paràlisi, després d'anys d'un possibilisme a ultrança basat, legítimament, però basat en l'estratègia del regat en curt i basat en la política del peix al cove, i un nou Govern, permetin-me també la immodèstia, en què s'hi ha notat també la mà d'Esquerra Republicana. Si ha notat el paper decisiu d'Esquerra Republicana des del primer moment, situant en el frontispici del pacte del Tinell aquesta reivindicació i aquesta demanda d'un nou estatut com a principal objectiu en l'horitzó de l'actual legislatura, com decisiu també ha estat el paper del nostre Grup Parlamentari en aquesta cambra tirant en la mesura que ha estat possible del carro de la ponència per evitar en molts moments portar-lo pel camí del pedregar, quan, per cert, les energies partidistes han amenaçat en més d'un moment en malbaratar aquest procés, en

destruir les il·lusions i les aspiracions de tanta gent, de tot un poble. La via catalana, com saben ha denominat aquest procés, és, per tant, la suma de l'impuls de tot un Govern, però també de l'acció decidida del Parlament, del Parlament on, per cert, tots els partits sense exclusió –sense exclusió–, han pogut dir la seva, per tant, han pogut fer sentir la seva veu.

I el repte no era fàcil, no era fàcil perquè, efectivament, hem hagut de fer una reforma en el marc d'una Constitució que per a molts és una autèntica camisa de força. Una Constitució, per tant, que, a pesar de l'aparent dinamisme i flexibilitat del model d'estat té unes limitacions que són prou evident i que, per cert, les reformes que en aquests moments s'hi estan impulsant des d'altres instàncies polítiques no ho corregiran. Hem hagut de treballar, per tant, dins de les fronteres dels límits dels contorns molt rígids d'una Constitució que volem canviar des d'ara, ho hem dit, és una eina oscada que hem de canviar, una eina, per cert, una Constitució, que conté un repartiment de les competències i un sistema de finançament totalment indeterminat, fragmentari, allò que tècnicament se'n diu desconstitucionalitzat, una Constitució que consagra una més que precària protecció de l'autogovern a través d'un instrument, com és el Tribunal Constitucional, que ha estat, no sempre, un àrbitre neutral, i un àrbitre que, a més a més, ha de dirimir una cosa fonamental que és els conflictes entre l'Estat i els territoris, un àrbitre en què, per cert, les comunitats i territoris no intervenen en la designació dels seus magistrats, a diferència dels estats federals. Un element més en què es nota la debilitat del principi federal que alguns hi veuen en aquesta Constitució, una Constitució amb un nul reconeixement de la pluralitat interna de l'estat que no té absolutament res a veure amb l'esquema clarament descentralitzador d'una federació democràtica, pluralista, qualsevol exemple més palmari, la clara assimetria que en aquests moments hi ha entre el català i el castellà, i una Constitució amb una absència, diria clamorosa de mecanismes de participació dels territoris en els òrgans de l'Estat: en el Tribunal Constitucional, en el Consell del Poder Judicial, en les empreses públiques i en un llarg etcètera. I si això no fos poc, evidentment, l'evolució de l'estat de les autonomies en aquest quart de segle no ha estat pas positiu. Els successius pactes autonòmics entre els diferents partits a nivell estatal van comportar, inicialment, contra les aspiracions de Catalunya, del País Basc,

van portar un mapa autonòmic totalment harmonitzat, la generalització del procés autonòmic, un procés tan discutible com avui irreversible ens ha portat allò del cafè per a tothom, la victòria pòstuma d'allò que deia l'any 32 el mateix Ortega y Gasset quan es discutia l'Estatut aprovat per Catalunya. I ens ha portat també al llarg d'aquests anys a una creixent administrativització de l'autonomia política amb l'abús de noció d'interès general, amb el famós principi de solidaritat, amb l'expansió fins a límits grotescos de la legislació bàsica estatal i amb l'abús de les competències transversals fins al límit de la, finalment, jo diria amenaça velada, no consumada del Partit Popular...

Fitxer 4

...de portar-nos aquella segona descentralització en què, per cert, l'únic que s'havia d'aprimar eren els territoris, les comunitats, no pas l'Estat, per beneficiar els municipis, la qual cosa compartim, però que evidentment no comportava que l'Estat s'aprimés ni un mil·ligram.

Una altra dificultat, que té dues cares. Hem hagut de fer un esforç important de negociació. Hem hagut d'aprovar, aprovarem, eventualment, un estatut per una majoria qualificada de dos terços. Evidentment aquesta majoria qualificada és la màxima garantia de l'empenta i la legitimitat democràtica d'un nou estatut a Madrid. Però, evidentment, aquesta àmplia majoria i aquest ampli concert, no econòmic, sinó polític, evidentment requereix un esforç de negociació en què evidentment han aflorat les diferències molt notables i les tensions ideològiques que hi ha entre els partits d'aquesta cambra. I, per tant, hem hagut de conciliar i arribar a una síntesi –jo crec que sí–, una síntesi molt delicada entre aquells que legítimament defensen unes modificacions, alguns elements nuclears del model d'estat, més competències, en la línia, diguem, amb una direcció federal, diguem d'un estat simètric plenament cooperatiu, i aquells qui hem defensat des del primer dia una clara simetria, una bilateralitat en les relacions Catalunya-Espanya, no només en l'univers simbòlic, sinó reivindicant el dret a l'autodeterminació o defensant un pluralisme d'arrel historicista o fins i tot defensant a ultrança un finançament singular.

Per cert, una visió i un pluralisme que ha estat absent, que és el que ha estat absent històrica i tradicionalment del constitucionalisme espanyol, el de tota la vida, més inclinat, per cert, a afavorir les majories estatals que no pas les minories nacionals.

I el darrer obstacle, probablement l'obstacle a venir, i és que, evidentment, l'Estatut, per la seva naturalesa, és una llei orgànica estatal, bilateral, una norma paccionada, però efectivament la lògica, en aquest cas la lògica històrica, ens diu que l'Estatut del 31 va ser retallat, l'Estatut de Sau pràcticament en el Pont Aeri, i en aquests moments també corre el perill de poder experimentar alguna laminació, alguna retallada. I, per tant, la història demostra, per tant, que hem d'afrontar, també, una segona discussió, un segon debat que serà molt transcendent.

Amb tot, el dictamen que avui hem presentat els diferents ponents i diputats que hem intervingut, després d'àrdues negociacions, després de consultes a la societat civil organitzada, després d'una feina excel·lent desplegada pel doctor Viver i Pi Sunyer al capdavant del seu equip a l'Institut d'Estudis Autonòmics, amb la contribució de tots els partits i de tots els ponents, és un estatut molt potent. I és un estatut molt ambiciós. I és un estatut que està, per cert, a anys llum de l'Estatut de 1979. No es pot afirmar sense rubor –sense rubor– que aquest és un estatut que està per sota dels cinquanta-set escassos articles de l'Estatut de l'any 1979, i només es pot dir, o bé per ressentiment o bé per estultícia o bé per un simple càlcul egoista i partidista.

I, per tant, hi ha moltes raons, se n'han dit algunes, jo en diré algunes altres, per donar un sí a aquest Estatut. Perquè és un estatut per la Catalunya social i pel progrés econòmic. Perquè és un estatut per la llibertat nacional, perquè al llarg dels seus més de dos-cents articles, que ara no puc glossar, per descomptat, defineixen Catalunya com a nació. Que per si sol, ja val molt la pena fins i tot donar el sí a aquest Estatut perquè Catalunya es defineix com una nació, que té drets històrics i que en aquests drets històrics també es fonamenta el seu propi autogovern. I que situa el català en plena igualtat jurídica real i no formal amb el castellà. I que situa el Tribunal Superior de Justícia com la màxima instància judicial de Catalunya. I que enforteix les relacions i els vincles amb altres territoris amb els quals Catalunya manté relacions de caràcter cultural, lingüístic històric. I que consagra una presència directa de Catalunya

a la Unió Europea però també davant de les instàncies internacionals, i, per tant, que Catalunya tindrà una veu al món.

I amb un finançament just. Un finançament que ens acosta al concert econòmic. I aquí tots plegats hem de fer un exercici d'honestedat. Diguem les coses pel seu nom. Aquí ningú ha posat sobre la taula una proposta de concerts econòmics, senzillament per una raó: perquè a diferència del *cupo* basc, aquí tots els partits plantegen un sistema de concert que se'n diu «cooperatiu» o «solidari». Per tant, aquí tots estem disposats a contribuir al sosteniment de les càrregues d'altres territoris menys desenvolupats.

El que hi ha sobre la taula en aquest moment són dues propostes que s'acosten al concert, però que és solidari, i dues propostes que pretenen garantir els mateixos resultats amb un termini de temps raonable al concert basc. Jo no sé –ho he dit en més d'una ocasió– si això és un concert o és un recital, però s'assemblen com dues gotes d'aigua –s'assemblen com dues gotes d'aigua–, i li podem dir si vostès el volen batejar com el concert a la catalana. Però sincerament, en aquests moments uns i altres som presoners, som víctimes d'un fals debat nominalista. No es pot insistir a dir que el que es proposa és un concert econòmic quan no ho és, com tampoc es pot insistir a hores d'ara en què en aquests moments hi ha propostes inconstitucionals sobre la taula, senzillament perquè és un debat superat, en aquests moments. És un debat superat perquè el que hi ha sobre la taula és la síntesi de les dues grans propostes sobre el finançament que han fet els partits majoritaris d'aquesta cambra.

I què ens diu aquesta proposta de síntesi? Ens diu que queda perfectament blindat el model de finançament, que l'Estatut l'estableix, que és singular, que preval l'Estatut i el model sobre qualsevol norma estatal. Què ens diu? Que se cedeixen tots els tributs i, per tant, opera la cessió a través d'aquest Estatut, i que el rendiment és de la Generalitat. A través de què? D'una agència tributària pròpia: la clau de Letamendi la tindrà Generalitat de Catalunya, la tindrà perquè gestionarà, recaptarà, liquidarà i inspeccionarà tots els tributs, per tant, el conjunt de l'esforç fiscal que fem els catalans. I a través, també, d'un sistema bilateral; d'un sistema bilateral que és el qui determinarà, de mutu acord entre l'Estat i la Generalitat, l'aportació que hem de fer a

la despesa que fa l'Estat a Catalunya, però també la determinació del percentatge de solidaritat que Catalunya vol fer.

No canviar el model en aquests moments, no canviar el model significa senzillament condemnar aquest país i, per tant, posar-lo en risc, i posar en risc el seu benestar i la seva cohesió.

És un estatut amb més drets civils, socials, democràtics a través d'una llarga vintena d'articles que consagra aquests drets com plenament subjectius, i que els atorga un sistema d'especial protecció jurisdiccional a través d'una sala especial del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya: drets en l'àmbit de la família, de la infància, de la joventut, de la gent gran, de les dones, de la salut, un llarg etcètera. I que obre la porta –per només posar un exemple– a la universalització, per exemple, dels serveis socials, de l'atenció a les famílies, a la gent gran, i que consolida, per tant, el dret als serveis públics de qualitat.

I finalment, un estatut amb més i millors competències, i, per cert, amb més traspassos. I només posaré dos exemples fonamentals: si s'aprova aquest Estatut, la Generalitat podrà gestionar els ports i els aeroports, unes infraestructures que ens són vitals per poder gestionar el nostre progrés, el nostre país. O podem, per exemple, acollir millor la nova immigració. A través de què? A través d'expedir permisos de treball, permisos de residència, per tant, regulant tot el règim d'estada dels estrangers a Catalunya. O, per exemple, intervenint conjuntament amb l'Estat –cosa que avui no passa– en la fixació de les directrius del contingent, del nombre de treballadors extracomunitaris que cada any ve a Catalunya. Si han de venir sis-cents matrisers polonesos o han de venir dos-cents treballadors del camp del Magrib, això ho decidirà Catalunya juntament amb l'Estat.

Vull acabar, senyor president, senyores i senyors diputats, en nom del meu Grup Parlamentari, dient el següent:

És públic i notori que Esquerra Republicana ha fet i farà un gran esforç polític, tècnic perquè s'assoleixi un bon acord a l'entorn d'un estatut ambiciós i potent.

És obvi, també, que no és el moment d'enrocar-nos amb [coalicions#] inflexibles. Ningú no és infal·lible en aquesta vida, a més a més ningú no pot pretendre que les

seves propostes són les que el país necessita –això és un exercici de presumpció jo diria força estèril. Les en un altre moment legítimes diferències partidistes s'han d'aparcar; s'han d'aparcar si no volem tots plegats posar en perill la consecució d'un objectiu de país, que no de partit, com és l'Estatut. I assistim, a més a més, a un moment que el que ens demana a tots plegats, a totes i a tots, és seny, sensatesa, responsabilitat i esforç negociadors. I negociar vol dir transigir. I negociar vol dir arribar a un comú denominador que pugui satisfer tothom i que no incomodi ningú.

Catalunya no es pot permetre un fracàs, perquè Catalunya no té un pla *b*; potser algun partit sí que l'hi té, però Catalunya i els catalans no l'hi tenen. I, per tant, vull dir molt clar que no és admissible, no ens sembla tolerable ni el derrotisme, ni la desesperança, ni l'escepticisme d'alguns ni que sigui embolicats amb la bandera del maximalisme, ni tan sols dir que no passarà res si no s'aprova aquest Estatut. Passaran coses, i molt dolentes: no hi haurà ni millor finançament, ni més competències, ni més traspassos, ni Catalunya serà una nació, ni drets ni deures, no hi haurà res de tot això. (*Remor de veus.*) I hem de tenir la valentia de dir als catalans i catalanes que això passarà si algú invalida i fa impossible l'aprovació d'aquest Estatut.

Per tant, no és hora de buscar vencedors ni vençuts. Això no és una dura pugna partidista en què finalment algú pretén acabar doblegant el genoll de l'adversari a la recta de meta.

És evident que tot això, si passa, que espero que no, portarà al desànim, portarà a la desmobilització i portarà, evidentment, a una [aparició#] de perdedors, on d'un partit o de l'altre, a una [aparició#] d'un país perdedor, el que, per cert, totes les comunitats autònomes li passen al davant presentant altres reformes d'Estatut en aquests moments davant de les Corts Generals.

Nosaltres, per tant, pensem, modestament –potser estem equivocats–, que hi ha tot un altre escenari i una altra estratègia possible. Hi ha una altra estratègia que no és ni la del Govern ni la de l'oposició; que no és ni la dels nacionalistes contra els no nacionalistes, ni la dels de dretes contra els d'esquerres. Hi ha una altra estratègia,

senzillament, que és aprovar un estatut per als catalans; aquest és el millor exercici de patriotisme que podem fer en aquests moments.

Hi ha un altre escenari, que és, per tant, el de la concòrdia, el de no incomodar ningú, al d'arribar a un acord satisfactori amb el que tots hi sortirem *guanyant*; tots hi sortirem guanyant perquè aquesta unitat, a més, serà, per cert, el millor antídot contra el virus de la retallada a Madrid, i és la millor garantia per dotar l'Estatut de l'empenta, de la força, de la legitimitat democràtica necessària perquè sigui definitivament aprovat pel bé del país i pel bé de la seva gent.

Per tant, només em resta, senyores i senyors diputats, agrair la feina feta per tots els ponents, reiterar el reconeixement al doctor Viver, a l'Institut d'Estudis Autònoms, al Departament de Relacions Institucionals, per la seva empenta en tot moment, i també l'excel·lent feina i tasca feta pels lletrats Joan Vintró i Ismael Pitarch.

Que tinguem sort.